

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 1. 2025, sp. zn. 7 Tdo 962/2024, ECLI:CZ:NS:2025:7.TDO.962.2024.1

Číslo: 45/2025

Právní věta:

Uvedení nepravdivých nebo hrubě zkreslených údajů může v případě trestného činu pojistného podvodu podle § 210 odst. 1 písm. b) a c) tr. zákoníku směřovat i vůči jiné osobě než pojistiteli (např. vůči lékaři, který pro pojišťovnu zpracovává lékařskou zprávu), souvisí-li s likvidací pojistné události nebo s plněním z pojištění.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 15.01.2025

Spisová značka: 7 Tdo 962/2024

Číslo rozhodnutí: 45

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Pojistný podvod

Předpisy: § 210 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku
§ 210 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného L. J. podané proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 5. 2024, sp. zn. 7 To 17/2024, v trestní věci vedené u Okresního soudu Plzeň-město pod sp. zn. 10 T 8/2019.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu Plzeň-město ze dne 15. 12. 2023, sp. zn. 10 T 8/2019, byl obviněný L. J. uznán vinným zločinem pojistného podvodu podle § 210 odst. 1 písm. b), c), odst. 5 písm. c) tr. zákoníku dílem dokonaným, dílem ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku a odsouzen podle § 210 odst. 5 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání tří roků s podmíněným odkladem jeho výkonu na zkušební dobu tří roků. Dále bylo rozhodnuto o náhradě škody tak, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. je obviněný povinen zaplatit poškozené NN Ž. pojišťovna, N.V., částku 825 000 Kč a G. Č. pojišťovna, a. s., částku 540 000 Kč, přičemž poškozená společnost NN Ž. pojišťovna, N.V., byla podle § 229 odst. 2 tr. ř. se zbytkem nároku na náhradu škody odkázána na řízení ve věcech

občanskoprávních.

2. Skutek, jímž obviněný spáchal uvedený trestný čin, spočíval podle zjištění Okresního soudu Plzeň-město v podstatě v tom, že v průběhu roku 2012 u čtyř pojišťoven, u nichž měl sjednané pojištění, uplatnil jako pojistnou událost úraz, který utrpěl dne 11. 10. 2011 pádem z trampolíny, přičemž při odborných lékařských vyšetřeních předstíral nejprve sníženou pohyblivost a později úplnou nepohyblivost levé horní končetiny, takto získanými lékařskými zprávami dokládal nepravdivě uplatněnou ztrátu funkce levé horní končetiny jako trvalý následek úrazu a tím dosáhl toho, že mu na pojistném plnění neoprávněně vyplatily Pojišťovna Č. s., a. s., částku 900 000 Kč, NN Ž. pojišťovna, N.V., částku 825 000 Kč a Č. pojišťovna, a. s., částku 540 000 Kč, tedy všechny tři pojišťovny celkem částku 2 265 000 Kč, a ČS. Pojišťovna, a. s., u které by neoprávněně poskytnuté pojistné plnění činilo nejméně 1 385 100 Kč, pojistné plnění nevyplatila.

3. Odvolání obviněného, podané proti výroku o vině a dalším výrokům, bylo usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 5. 2024, sp. zn. 7 To 17/2024, podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Obviněný podal dovolání proti usnesení Krajského soudu v Plzni. Výrok, jímž bylo zamítnuto jeho odvolání, napadl s odkazem na důvody dovolání uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř. Namítl, že znalecký posudek ústavu, který podala Úrazová nemocnice v Brně, jako jednu z variant připustil, že k pojistné události došlo a „vše proběhlo, jak bylo uvedeno, pouze s atypickým průběhem“, což mělo být vzato v úvahu s ohledem na zásadu *in dubio pro reo* (v pochybnostech ve prospěch obviněného). Ke zjištění, že při lékařských vyšetřeních předstíral sníženou pohyblivost, resp. úplnou nepohyblivost levé horní končetiny, uvedl, že toto zjištění nemá oporu v řádně provedených důkazech. V této spojitosti poukázal na to, že uvedené zjištění se opírá o výpovědi svědků, kteří mají státem uloženou povinnost mlčenlivosti, takže jejich výslech nebyl proveden v souladu se zákonem. Zmínil, že šlo celkem o 16 lékařů, které soudkyně Okresního soudu Plzeň-město zprostila povinnosti mlčenlivosti, avšak zdůraznil, že sám je mlčenlivosti nezbavil a že jiný senát Okresního soudu Plzeň-město není orgánem oprávněným k tomu, aby je zprostil povinnosti mlčenlivosti. Dodal, že tito svědkové vypovídali o skutečnostech, které jsou chráněny ustanovením § 99 tr. ř., a že k tomuto ustanovení nelze vztáhnout postup podle § 8 odst. 1 tr. ř. Poukázal na to, že se podrobil lékařskému vyšetření podle požadavků pojišťoven a že mu nebyl znám výsledek. Namítl neúplnost listinných důkazů, neboť v řízení nebyla opatřena kompletní spisová dokumentace jednotlivých pojišťoven, takže není jasné, která lékařská zpráva byla v příčinné souvislosti s rozhodnutím pojišťovny o likvidaci úrazu, a nelze zjistit, které lékařské zprávy předkládal sám a které si vyžádala pojišťovna. Výhrady vznesl k videozáznamům pořízeným při sledování jeho osoby a uvedl, že pokud by měly být použity jako důkaz, musely by být opatřeny protokolem, ze kterého by bylo možné zjistit, zda zachycené skutečnosti jsou dostatečně reprezentativní a zda nebyly selektivně vybírány pasáže nasvědčující tvrzení obžaloby. Vyjádřil názor, podle něhož ze znaleckého posudku z oboru ekonomiky, který vypracoval Ing. Gustav Vacek, vyplývá, že žádná pojišťovna v souvislosti s omezením hybnosti levé paže nelikvidovala (a neplnila). Uplatněné námitky shrnul tak, že žádná pojišťovna mu neposkytla plnění v souvislosti s ochrnutím levé paže a že tento nárok ani neuplatnil. Obviněný se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a přikázal Krajskému soudu v Plzni věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout, případně aby zrušil rozhodnutí obou soudů a přikázal Okresnímu soudu Plzeň-město věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

5. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství v písemném vyjádření k dovolání uvedl, že dovolání je založeno na opakování obhajoby z původního řízení a na námitkách, se kterými se soudy vypořádaly v odůvodnění svých rozhodnutí. Se způsobem, jímž tak soudy učinily, se státní zástupce plně ztotožnil. Poukázal na to, že mlčenlivost lékařů byla prolomena postupem podle § 8 odst. 5 tr. ř.,

takže námitka týkající se tohoto postupu je sice pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. podřaditelná, avšak je zjevně neopodstatněná. Připomněl, že před posledním ukončením dokazování obviněný ani jeho obhájce vůči prvostupňovému soudu žádné důkazní návrhy neučinili. Zabýval se zásadou *in dubio pro reo* ve vztahu k dovolacímu řízení. Navrhl, aby dovolání bylo podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítnuto jako zjevně neopodstatněné.

III.

Přípustnost a důvodnost dovolání

6. Nejvyšší soud shledal, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., bylo podáno obviněným jako oprávněnou osobou podle § 265d odst. 1 tr. ř., prostřednictvím obhájce podle § 265d odst. 2 tr. ř., ve lhůtě a na místě podle § 265e odst. 1, 2 tr. ř., s obsahovými náležitostmi podle § 265f odst. 1 tr. ř., avšak je zjevně neopodstatněné.

K důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

7. Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy.

8. Rozhodná skutková zjištění nejsou v žádném zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů.

9. To se týká především zjištění, že obviněný při odborných lékařských vyšetřeních předstíral sníženou pohyblivost až úplnou nepohyblivost levé horní končetiny. Lékařské zprávy, v nichž byla konstatována omezená pohyblivost až úplná nepohyblivost levé horní končetiny, vycházely výlučně jen ze subjektivních obtíží, které obviněný prezentoval při vyšetřeních. To, že se objektivně o omezenou pohyblivost až úplnou nepohyblivost nejednalo, jasně vyplývá ze závěrů ústavního znaleckého posudku Úrazové nemocnice v Brně. V tomto znaleckém posudku bylo přesvědčivě vysvětleno, že obviněný při pojistné události neutrpěl takovou poruchu zdraví, se kterou by byl spojen uvedený následek. Pokud byly závěry ústavního znaleckého posudku původně formulovány s jistou mírou opatrnosti, která skýtala určitý prostor pro pochybnosti (byť málo reálné), pak doplněk ústavního znaleckého posudku, který bral v úvahu také to, co bylo zjištěno z videozáznamů pořízených při sledování osoby obviněného, vyzněl v naprosto jednoznačný závěr zcela vylučující jakékoli důvodné pochybnosti. Závěrem doplnku ústavního znaleckého posudku bylo konstatování, že levostranná hemiparéza či monoparéza levé horní končetiny buď není přítomna vůbec nebo ani ve zlomku původně popisovaného rozsahu, přičemž úprava do stavu patrného z videozáznamu z roku 2016 je prakticky vyloučena. Na videozáznamech byl obviněný opakovaně zachycen v různých situacích evidentně svědčících o normální pohyblivosti levé horní končetiny.

10. Zjištění, že z důvodu předstíraného omezení hybnosti levé horní končetiny obviněný dosáhl neoprávněného vyplacení pojistného plnění v celkové výši 2 265 000 Kč a že jeho jednání směřovalo k získání další částky ve výši nejméně 1 385 100 Kč, která již mu nebyla vyplacena, je plně podloženo znaleckým posudkem z oboru ekonomiky, odvětví peněžnictví a pojišťovnictví, který vypracoval znalec Ing. Gustav Vacek. Námitky obviněného, že podle znaleckého posudku žádná pojišťovna nelikvidovala v souvislosti s omezením hybnosti paže, je zjevnou dezinterpretací znaleckého posudku. V něm je naopak podrobně vysvětleno, jaký vliv na výši pojistného plnění mělo to, že odškodnění zahrnovalo také omezení hybnosti levé horní končetiny obviněného.

11. Rozhodná skutková zjištění nejsou založena na procesně nepoužitelných důkazech.

12. Pokud byli jako svědkové vyslechnuti lékaři, kteří vyšetřovali obviněného, byl jejich výslech

proveden poté, co v přípravném řízení na návrh státního zástupce dala soudkyně Okresního soudu Plzeň-město souhlas k tomu, aby tito lékaři pro účely trestního řízení sdělovali informace, na něž se jinak vztahuje povinnost mlčenlivosti podle § 51 odst. 1, odst. 5 písm. a), b) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů. Tímto postupem, který byl učiněn podle § 8 odst. 5 tr. ř., došlo k prolomení zákazu výslechu podle § 99 odst. 2 tr. ř., podle něhož svědek nesmí být vyslýchán též tehdy, jestliže by svou výpověď porušil státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže byl této povinnosti příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má, zproštěn. Namítaná okolnost, že obviněný nezprostil dotčené lékaře povinnosti mlčenlivosti, nemá žádný význam. Zákaz výslechu tu nebyl prolomen postupem podle § 8 odst. 1 tr. ř., podle něhož státní orgány, právnické a fyzické osoby jsou povinny bez zbytečného odkladu vyhověvat dožadáním orgánů činných v trestním řízení při plnění jejich úkolů. Soudkyně v přípravném řízení postupovala podle § 8 odst. 5 tr. ř., podle kterého nestanoví-li zvláštní zákon podmínky, za nichž lze pro účely trestního řízení sdělovat mimo jiné informace, na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti, lze tyto informace pro trestní řízení vyžadovat po předchozím souhlasu soudce (povinnost mlčenlivosti advokáta podle zákona o advokacii tím není dotčena). Zákon o zdravotních službách jako zvláštní zákon, který upravuje zachovávaní mlčenlivosti v souvislosti se zdravotními službami, nestanoví žádné podmínky, za nichž lze pro účely trestního řízení sdělovat informace, na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti, a v tomto rámci ani nestanoví, že by nějaký orgán byl příslušný k tomu, aby svědka zprostil povinnosti mlčenlivosti. Jako takový orgán rozhodně nevystupoval senát Okresního soudu Plzeň-město, který v hlavním líčení vyslýchal dotčené lékaře jako svědky, neboť je vyslýchal v době, kdy zákaz výslechu podle § 99 odst. 2 tr. ř. již byl prolomen předchozím souhlasem soudkyně podle § 8 odst. 5 tr. ř. učiněným v přípravném řízení a senát Okresního soudu Plzeň-město tyto svědky nezprošťoval povinnosti mlčenlivosti. Postup soudkyně podle § 8 odst. 5 tr. ř. byl odpovídajícím prostředkem k dosažení toho, aby dotčení lékaři mohli být jako svědkové vyslechnuti ke skutečnostem, o kterých se dozvěděli v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb, tj. při vyšetření zdravotního stavu obviněného. K výslechu lékařů nebylo třeba toho, aby je obviněný podle § 99 odst. 2 tr. ř. zprostil povinnosti mlčenlivosti. Postup podle § 8 odst. 5 tr. ř. byl plně přijatelný také z toho hlediska, že podstatou skutku, pro který byl obviněný stíhán, bylo předstírání poruchy zdraví, takže bylo legitimní, aby skutek byl náležitě objasněn i s použitím důkazů, jejichž provedení bylo podmíněno odstraněním překážky, kterou jinak představuje zákaz výslechu podle § 99 odst. 2 tr. ř. Jestliže soudkyně Okresního soudu Plzeň-město dala v přípravném řízení předchozí souhlas podle § 8 odst. 5 tr. ř., pak se jeho účinky vztahovaly na celé další řízení, tj. i na řízení po podání obžaloby. Je tedy jasné, že výslechy svědků, pokud jimi byli lékaři, byly procesně použitelnými důkazy.

13. Důkazy, na jejichž podkladě byla učiněna rozhodná skutková zjištění, byly také videozáznamy pořízené při sledování osoby obviněného podle § 158d tr. ř. Ke sledování v přípravném řízení dal podle § 158d odst. 2 tr. ř. předem písemný souhlas státní zástupce, a to na písemnou žádost policejního orgánu podle § 158d odst. 4 tr. ř. Policejní orgán tedy mohl při sledování osoby obviněného pořizovat mimo jiné i obrazové záznamy. Jejich důkazní použitelnost byla podle § 158d odst. 7 tr. ř. podmíněna tím, že k pořízeným videozáznamům byly připojeny protokoly, které měly obsahové náležitosti stanovené v § 55 odst. 1 tr. ř. Lze jen konstatovat, že ke každému z pořízených videozáznamů byl připojen takový protokol. Nic tedy nebránilo tomu, aby tyto důkazy byly v hlavním líčení použity při zjišťování skutkového stavu. Jejich použitelnost ani obsahová přesvědčivost nemohly být dotčeny namítanou případnou selektivností. Rozhodnou skutkovou okolností, která byla předmětem dokazování, bylo to, zda je nějak omezena hybnost levé horní končetiny obviněného. Videozáznamy, na nichž byl zachycen obviněný při normálním pohybu levé horní končetiny, byly dostatečným důkazem objasňujícím tuto okolnost bez ohledu na to, zda případně byly pořízeny také jiné videozáznamy, na nichž nebyla zmíněná okolnost zachycena. Pořízené videozáznamy tak evidentně byly procesně použitelnými důkazy.

14. V posuzované věci nedošlo k tomu, že by ve vztahu k rozhodným skutkovým zjištěním nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy.

15. Pokud obviněný namítal neprovedení důkazu kompletní spisovou dokumentací pojišťoven, neodpovídá tato námitka dovolacímu důvodu již proto, že obviněný takový důkaz nenavrhoval (v závěru hlavního líčení ani v závěru veřejného zasedání neučinil žádný důkazní návrh a prostřednictvím obhájce uvedl, že žádné návrhy nemá).

16. Podle námitek obviněného účelem opatření kompletní spisové dokumentace bylo odlišení lékařských zpráv, které pojišťovně předkládal sám, od lékařských zpráv, které si vyžádaly pojišťovny přímo od lékařů a které tedy nepředkládal obviněný. Toto odlišení však nemá žádný význam. Trestného činu pojistného podvodu se podle § 210 odst. 1 písm. b), c) tr. zákoníku (bez ohledu na okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby) dopustí mimo jiné ten, kdo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje v souvislosti s likvidací pojistné události nebo při uplatnění práva na plnění z pojištění. Zákonný znak „uvede“ nemusí být nutně vždy naplněn jen tím, že pachatel učiní klamavý projev vůči pojistiteli (pojišťovně). Podstatná je souvislost s likvidací pojistné události a s následným plněním z pojištění. Likvidací pojistné události se rozumí soubor činností počínající šetřením směřujícím k určení povinnosti pojišťovny plnit z události vyvolané pojistným nebezpečím, stanovení výše tohoto plnění a končící jeho výplatou oprávněné osobě nebo poškozenému, anebo sdělením, že tato povinnost nevznikla [§ 3 odst. 1 písm. n) zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví]. Jestliže si pojistitel v souvislosti s likvidací pojistné události nebo v souvislosti s poskytnutím pojistného plnění vyžádá lékařskou zprávu o zdravotním stavu osoby pojištěného a jestliže je pojištěnému znám tento účel lékařského vyšetření, pak klamavý projev, jímž je spáchán trestný čin pojistného podvodu, může pojištěný učinit i vůči lékaři, který pro pojistitele zpracovává lékařskou zprávu, a nemusí ho učinit vůči pojistiteli. Pokud byl obviněný v návaznosti na svůj úraz, který měl povahu pojistné události, lékařsky vyšetřován, bylo mu evidentně známo, že toto vyšetření je relevantní z hlediska likvidace pojistné události a z hlediska jím uplatněného práva na pojistné plnění. Jestliže obviněný při tomto vyšetření předstíral takovou poruchu zdraví, kterou ve skutečnosti při pojistné události neutrpěl, pak je z hlediska zákonného znaku „uvede“ nerozhodné, zda příslušnou lékařskou zprávu předložil pojišťovně sám, anebo tak učinil lékař jako zpracovatel zprávy. Zjištění, kdo konkrétně předložil pojišťovně tu kterou lékařskou zprávu, tj. zda ji předložil sám obviněný, anebo ji předložil lékař, nemá povahu rozhodného skutkového zjištění.

17. Z hlediska ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dovolání obviněného zjevně neopodstatněné.

K důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

18. Podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

19. Směřuje-li dovolání proti odsuzujícímu rozhodnutí, pak nesprávnost právního posouzení skutku lze uplatnit jen prostřednictvím námitek, v nichž se tvrdí, že skutkový stav, který zjistily soudy prvního a druhého stupně, nevykazuje zákonné znaky trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným. Podstatné je, že předmětem právního posouzení je skutek, tak jak ho zjistily soudy. Dovolacím důvodem podle citovaného ustanovení nejsou námitky, jimiž dovolatel primárně vytýká nesprávnost skutkových zjištění soudů, a teprve v návaznosti na to vztahuje nesprávnost právního posouzení k jiné verzi skutkového stavu, než jak ho zjistily soudy, a to ke své vlastní skutkové verzi, kterou se snaží prosadit.

20. Obviněný neuvedl v dovolání nic v tom smyslu, že by skutkový stav, který zjistily soudy, nevykazoval zákonné znaky trestného činu, jímž byl uznán vinným. Nesprávnost právního posouzení

skutku vyvozoval výlučně jen ze svého nesouhlasu s tím, jak soudy zjistily skutkový stav. Skutkové námitky ovšem svým obsahem neodpovídají dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Lze jen dodat, že ve vztahu ke skutkovému stavu, jak ho zjistily soudy, obviněný neuplatnil žádnou námitku nesprávnosti právního posouzení ani pokud jde o jiné hmotně právní posouzení, než je právní posouzení skutku.

21. Z hlediska ustanovení § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. bylo dovolání obviněného podáno z jiného důvodu, než je uveden v tomto ustanovení.

IV. Závěr

22. Z důvodů, které byly vyloženy v předcházejících částech tohoto usnesení, Nejvyšší soud zjevně neopodstatněné dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl. V souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání.